

СЕКЦІЯ 1

Національний та міжнародний досвід і напрями розвитку бухгалтерського обліку як науки та практичної діяльності

УДК 657.1

П. Л. Сук, д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України “Ніжинський агротехнічний інститут”, м. Ніжин, Україна

ПЕРІОДИ АМОРТИЗАЦІЇ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ

Ключові слова: амортизація, малоцінні та швидкозношувані предмети, облік, періоди амортизації, правила розподілу амортизації.

У процесі своєї діяльності підприємства використовують малоцінні та швидкозношувані предмети (далі – МШП). МШП – це активи будь-якої вартості, що мають очікуваний строк корисного використання (експлуатації) менше одного року (або нормального операційного циклу, якщо він менший за рік).

МШП є оборотними активами, проте вони подібні до необоротних активів, тому що можуть використовуватись більше ніж один раз у процесі виробництва.

З огляду на те, що МШП можуть використовуватись багато разів, їхню вартість доцільно розподіляти за допомогою амортизації.

Амортизація – це процес розподілу вартості необоротних активів протягом певних періодів.

При розрахунку амортизації необхідно визначити періоди для її нарахування.

Принцип періодичності припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди з метою складання фінансової звітності [1; 2].

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ст. 13) звітним періодом для складання фінансової звітності визначено календарний рік. Проміжна фінансова звітність складається за результатами першого кварталу, першого півріччя, дев'яти місяців. Крім того, відповідно до облікової політики підприємства фінансова звітність може складатися за інші періоди [2].

П(С)БО 7 «Основні засоби» встановлено звітними періодами для нарахування амортизації необоротних активів рік і місяць. Пунктом 29 П(С)БО 7 «Основні засоби» передбачено, що нарахування амортизації проводиться щомісячно [3].

Періоди нарахування амортизації для необоротних активів можуть бути також використані для нарахування амортизації МШП.

Отже, періодами нарахування амортизації МШП є 1 рік, дев'ять місяців, півріччя, квартал, місяць, тиждень. Також амортизацію можна нараховувати щоденно, зокрема в управлінському обліку.

У світовій практиці застосовують різні правила (конвенції, політики) розподілу амортизації за неповними періодами [4; 5; 6; 7]:

1. Пропорційно до періодів (року, кварталів, місяців, тижнів, днів) використання активу (in proportion to periods (years, quarters, months, weeks, days) of use of asset). Амортизацію МШП можна розраховувати за 1 рік, квартали, місяці, тижні, дні. Для цього вартість МШП ділять на кількість кварталів, місяців, тижнів, днів використання необоротного активу.

2. Розподіл амортизації здійснюється використовуючи найближчий повний місяць або частину року (prorate using nearest full month or fraction of year). Відповідно до цього правила МШП видані в експлуатацію до/або п'ятнадцятого числа місяця, амортизуються як за повний місяць; активи, видані в експлуатацію після п'ятнадцятого числа місяця, амортизуються в наступному місяці. Активи, що вибули до/або 15 п'ятнадцятого числа місяця в цьому місяці не амортизуються, а активи, що вибули після 15 п'ятнадцятого числа місяця, амортизуються за цілий місяць.

3. За правилом найближчого цілого року (nearest whole year convention). Активи, видані в експлуатацію протягом перших шести місяців року, амортизуються як за цілий рік, а активи, видані в експлуатацію протягом других шести місяців року, не амортизуються в цьому році.

Відповідно, активи, що вибули протягом перших шести місяців року, в цьому році не амортизуються, а активи, що вибули протягом других шести місяців року, амортизуються як за увесь цілий рік. Слід зазначити, що по МШП амортизація не може нараховуватися більше як один рік, тому вона може нараховуватися повністю або в рік придбання і не нараховуватися в рік вибуття, і навпаки – не нараховуватися або в рік придбання і повністю нараховуватися в рік вибуття. Тут мова йде про те, що введення в експлуатацію і вибуття МШП може відбуватися в різні календарні роки. Найчастіше не збігається календарний рік і рік експлуатації активів, у тому числі МШП. Рідко буває, щоб МШП були придбані 1 січня і 31 грудня цього ж року повністю витрачені у виробництво. МШП можуть придбаватися і вибувати кожного дня протягом року. Проте в будь-якому разі строк використання МШП не буде перевищувати 12 місяців. Тому по МШП, що слугують 12 місяців, завжди зачіпається два роки.

4. За правилом однієї половини року (*one-half year convention*). Активи, що надійшли або вибули протягом року, розглядаються такими, що надходили або вибували посередині року. Тому підприємство нараховує амортизацію на активи за половину року при їх надходженні і половину року при їх вибутті.

5. За правилом середини місяця (*mid-month convention*). Активи, що надійшли або вибули протягом місяця, розглядаються такими, що надходили або вибували посередині місяця. Тому підприємство нараховує амортизацію на активи за половину місяця при їх надходженні і половину місяця при їх вибутті.

6. За правилом середини кварталу (*mid-quarter convention*). Активи, що надійшли або вибули протягом кварталу, розглядаються такими, що надходили або вибували посередині кварталу. Тому підприємство нараховує амортизацію на активи за половину кварталу при їх надходженні і половину кварталу при їх вибутті.

7. Врахування повних років амортизації в рік придбання і не нарахування амортизації в рік вибуття (*full years' depreciation in year of purchase, none in year of disposal*). За цим правилом амортизація нараховується за цілий рік надходження МШП, і не нараховується в рік вибуття МШП.

8. Не нарахування амортизації в рік придбання і нарахування повних років амортизації в рік вибуття (*no depreciation in year of purchase, full year's in year of disposal*). За цим правилом амортизація не нараховується в рік надходження МШП, і нараховується за цілий рік при вибутті МШП.

Висновки. По МШП доцільно розраховувати амортизацію, тому що вони можуть використовуватися до 12 місяців і мати будь-яку вартість. У процесі діяльності підприємства буде необхідно розподіляти вартість МШП. Для нарахування амортизації МШП можна використовувати такі періоди, зокрема: рік, дев'ять місяців, півріччя, квартал, місяць, тиждень, день. Також можна використовувати для МШП різні правила (конвенції, політики) розподілу амортизації за неповними періодами, що існують для необоротних активів.

Список використаних джерел: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. 2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджено наказом Міністерства фінансів України 07 лютого 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”, затверджено наказом Міністерства фінансів України 27 квітня 2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>. 4. Oregon accounting manual. Accounting and Financial Reporting. URL: <http://www.oregon.gov/das/Financial/Acctng/Documents/15.60.20.pdf>. 5. Accounting Scholar.com. URL: <http://www.accountingscholar.com/partial-year-amortization.html>. 6. Declining Balance Depreciation Calculator. URL: <https://www.calculatorsoup.com/calculators/financial/depreciation-declining-balance.php>. 7. Intermediate Accounting: Principles and Analysis / Terry D. Warfield, Jerry J. Weygandt, Donald E. Kieso. 14th edition. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2012. 1646 p.